

Twee keer een overtuigende Apocalyps in het Muziekgebouw

Nieuwe muziek

De Ark van Joël/ Nieuw Ensemble o.l.v. Ed Spanjaard, e.a. Gehoord: Muziekgebouw aan 't IJ Amsterdam, 21/12. *Apocalyps nu!* Radio Kamer Filharmonie & Groot Omroepkoor o.l.v. Celso Antunes, e.a. Gehoord: idem, 22/12.

●●●●○/●●●●○

Door JOEP STAPEL

Het einde der tijden is voorbij. In het Muziekgebouw aan 't IJ stond men erbij stil in twee zeer verschillende concertprogramma's, van overeenkomstige diversiteit en kwaliteit. In beide gevallen was ook daadwerkelijk sprake van een nakend einde: het Nieuw Ensemble houdt in de huidige vorm op te bestaan en de Radio Kamer Filharmonie wordt per augustus 2013 opgeheven.

In *Apocalyps nu!* vatte men het voorspelde einde onomwonden bij de ho-

rens, met onder andere een Mayadichter die verzen als toverspreuken reciteerde. In zijn toonzetting ervan, *Koyopa' – Oxlajuj Baqtun* voor koor en slagwerk, bereikte Jan Vriend niet dezelfde bezwerende kracht.

De andere wereldpremière van de avond overtuigde wel. David Dramms *Disconnect* voor kamerorkest en soundtrack begon met een orkestrale storm, waarna de postapocalyptische desolaatheid scherpzinnig werd samengebond in een metafoor: samples van ontbonden telefoonlijnen. De verstilde coda van marimbatrillers, bijna ondraaglijk zacht en lang, was aangrijpend intiem.

Het programma besloot met de Nederlandse première van *Uaxuctum* (1966) van Giacinto Scelsi, vooral bekend van zijn microtonale reidansen rondom een enkele toon. *Uaxuctum* bood een voortreffelijke klankwereld: uitzinnig, visionair en uniek.

Componist en artistiek leider van het Nieuw Ensemble Joël Bons keek juist voorbij het einde. De Apocalyps was hier het botte mes van de kunstbezuinigingen; zijn rijk gevulde Ark verbeeldde de doorstart van het NE. Aan boord veel werk van Bons zelf. Als componist zoekt hij de beperking, om daarbinnen compromisloos tekeer te gaan. Het kwintet *First edition* (1992), een hoogtepunt, opende met een expositie van karig, haast absent materiaal, en mondde na een fascinerende ontwikkeling uit in sterke fluit- en cellosoli.

Ontroerend was de uitvoering van Boulez' *Eclat* (1965), voorafgegaan door een fragment uit de gelijknamige film van Frank Scheffer uit 1993. Dirigent Ed Spanjaard en verschillende ensembleleden musicerden nog net zo bevlogen als hun evenbeelden op het scherm. Nu voor het laatst; eeuwig zonde.